

Verdal kommune
Rådmannen

Økonomirapportering 1. tertial 2016

Verdal kommune

*Implementering av strategiene i Kommuneplanens samfunnsdel
Kommunens økonomiske situasjon
30.04.2016*

Foto: Espen Storhaug

Verdal, 19.05.2016

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. Rådmannens innledning.....	3
2. Samfunnsmål og strategier i Kommuneplanens samfunnsdel.....	5
3. Status tjenesteproduksjon	6
3.1 Oppvekst.....	6
3.2 Helse	7
3.3 Kultur og Teknisk drift.	13
3.4 Handlingsplan drift	16
4. Status økonomisk drift, Utvikling i utgifter og inntekter	17
4.1 Oppsummering av økonomisk situasjon pr 30.04.2016	17
4.2 Justeringsbehov.....	19
4.3 Økonomisk drift pr sektor	20
4.4 KOSTRA.....	23
5. Status for investeringer. Implementering av strategier.	24
6. Finansforvaltning	26
6.1 Sammendrag	26
6.2 Stresstest renteutgifter	26
6.3 Avviksanalyse låneporteføljen. Nøkkeltall.	27
7. Organisasjonen	28
7.1 Sykefravær.....	28

1. RÅDMANNENS INNLEDNING

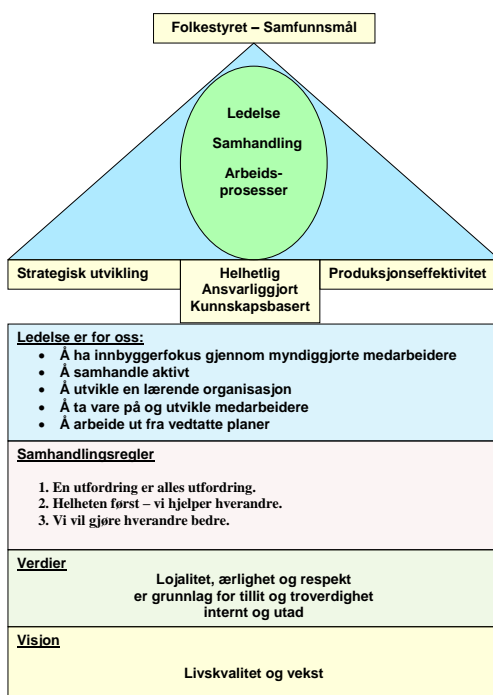
Kommuneregnskapet for 2015 ble avlagt med netto driftsresultat på drøye 15 mill kroner. Dette ble resultat på grunn av stram økonomistyring og en sterk vekst i nasjonal skatteinngang mot slutten av året. Den stramme økonomistyringen har vi tatt med oss inn i 2016 også, vel vitende om at årets mål om økonomisk balanse er vel så krevende som fjorårets.

De strategiske retningene kommunen for drift og utvikling står fast:

1. Sterkt fokus på ledelse, samhandling og helhet for effektiv tjenesteproduksjon.
2. Vurderinger om vi har riktig organisatorisk og geografisk bærekraftig struktur må fortsette.
3. Kontinuitet og samordning av hjelpetjeneste for å skape "vinnerne på morgendagens arbeidsmarked". Programmet "De utrolige årene" (DUÅ) prioriteres som virkemiddel.
4. Effektivitet i arbeidsprosesser, spesielt innen "volumtjenester".
5. Et gjennomgående folkehelseperspektiv og mål om at folk skal mestre eget liv.
6. Infrastruktur må bygges for effektiv kommunal tjenesteyting.

Dette betyr at det er gjennom kostnadsreducerende aktivitetstilpasninger og prosessforbedringer vi må nå våre mål, innenfor gitte organisatoriske og geografiske rammer. En kommunes inntektsside er stort sett gitt. De store elementene, skatt og rammetilskudd, er tuftet på et stort sett indikatorer med demografi som en vesentlig bestanddel. De øvrige inntektskomponenter er også stort sett gitt, enten i form av maksimalprisbegrensninger eller selvkostbegrensninger. Den eneste inntektskilden av betydning kommunen selv beslutter er eiendomsskatt.

Det etablerte ledelsesfundament for drift og ledelse står også fast, jf figuren under.

Tertialrapporten beskriver relativt tydelig utfordringsbilder med å nå økonomisk balanse, men målet er klart – kommunestyrets bevilgning. Vi må derfor drive stadig forbedringsarbeid og effektivitetsforbedringer, og det gjøres svært mye godt arbeid for å nå dette, fokus som også begynner å feste seg som en god endringskultur i store deler av organisasjonen.

De store endringene innen hele helse- og velferdsområdet er krevende, men framdriften er jevnt over i tråd med planlagt framdrift. I tillegg til den ordinære drift og utvikling har også første tertial vært preget av arbeid med kommunereform, og det har vært flere politiske diskusjoner i folkevalgte organer undervegs.

Innholdsmessig har denne tertialrapporten blitt gitt et sterkere fokus på aktivitet enn tradisjonelle tertialrapporter, men perspektivene med økonomisk status og prognose er likevel ivaretatt.

2. SAMFUNNSMÅL OG STRATEGIER I KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Samfunns mål

- Våre kommuner er gode samfunn å leve i hele livet, og alle føler seg som en verdsatt del av fellesskapet
- Alle barn får en best mulig start på livet
- Alle innbyggere opplever trygghet, mestrer hverdagen, og har flere aktive leveår med god helse og trivsel
- Våre kommuner er en utviklingskraft i en bærekraftig og robust del av Midt-Norge

Strategier

A) Sikre en bærekraftig politikk

- Prioritere forebygging og tidlig innsats
- Prioritere tiltak som favner store deler befolkningen
- Sikre at kommunal innsats prioriteres etter innbyggernes behov
- Legge til rette for et innovativt og lønnsomt arbeids- og næringsliv og økt matproduksjon
- Ta tydeligere ansvar for miljø- og klimautfordringene
- Mobilisere lokalsamfunnets ressurser gjennom åpenhet, medvirkning fra innbyggere og gjennom samspill og allianser med kunnskapsinstitusjoner, næringsliv, frivillighet og offentlige aktører
- Sikre helhetsløsninger, koordinerte arbeidsprosesser og fremtidsretta og kunnskapsbaserte tjenester
- Avstemme politikk og tjenesteproduksjon gjennom forpliktende, helhetlig og økonomisk bærekraftig planverk

B) Prioritere en god start og mestring hele livet

- Prioritere barns oppvekstvilkår og muligheter for å mestre livet
- Legge til rette for inkludering, trygghet og deltakelse i sosiale fellesskap
- Prioritere virkemidler som reduserer sosiale ulikheter i helse og livsvilkår
- Legge til rette for og stimulere til sunne levevaner
- Vektlegge innbyggernes egne ressurser og erfaringer i tjenesteytingen
- Vektlegge familie- og nettverksperspektiv som arbeidsform
- Ha et nært og likeverdig samarbeid med innbyggerne
- Forbedre læringsresultatene i skolen
- Arbeide for et godt og inkluderende arbeidsliv
- Gi alle innbyggere mulighet for kulturopplevelser

C) Skape rause og robuste livsmiljøer

- Bygge opp under gode nærmiljø
- Utvikle aktive og mer kompakte senterområder i de ulike delene av kommunene
- Stimulere til vakre og levende sentra og sikre arealer til trygge grøntområder, møteplasser og tilrettelagt infrastruktur
- Gjøre det enklere og mer attraktivt å gå og sykle
- Legg til rette for lek, aktivitet, kultur- og naturopplevelser og fritidstilbud for alle uavhengig av alder og funksjonsnivå
- Tilrettelegge for differensierte botilbud som svarer til innbyggernes behov
- Stimulere til at innbyggerne tar bedre vare på hverandre og sine omgivelser
- Legge til rette for kontinuitet og robusthet i frivilligheten, og tydeliggjøre ansvarsdeling og samspill mellom frivillige, offentlige og private aktører
- Bygge opp under utvikling og innovasjon som naturlig i organisasjon og samfunn
- Styrke identitet og attraksjonsverdi gjennom satsing på våre fortrinn og særpreg

3. STATUS TJENESTEPRODUKSJON

3.1 Oppvekst

3.1.1 Barnehager

Pr. 30.04.2016 er det 851 barn som går i barnehager i Verdal kommune. 395 barn i private barnehager og 456 barn i kommunale barnehager. Alle barn på venteliste har fått tilbud om plass. Det finnes ledige barnehageplasser, men da fortrinnsvis i barnehagene som ligger utenom sentrum. Det oppleves en liten nedgang i søknad om barnehageplass fra 01.08.2016, og derfor vil kun 6 av 18 barnehager ha fylt opp plassene sine fra 01.08.2016.

Tjenestene som leveres innenfor kommunale barnehager er stort sett i samsvar med vedtatte planer og mål med tanke på mengde, kvalitet og utvikling. Pr. utgangen av første tertial 2016 er det 22 flere barn enn budsjettetert som går i kommunale barnehager. Det er fokus på å levere tjenester med god kvalitet, og det innebærer å gi barn et godt grunnlag for trivsel, lek, læring og utvikling i dag og i framtiden. En kvalitetsbevisst brukergruppe gir i hovedsak gode tilbakemeldinger på de tjenester som ytes.

Kommunale barnehager har i inneværende år følgende satsningsområder:

- De utrolige årene
- Barnehagen som en lærende organisasjon – Opplæring i strategisk ledelse og organisasjonslæring for styrere.
- Ungt entreprenørskap – «Læring av næring» i samarbeid med Oppvekstprogrammet.
- Fysisk aktivitet og kosthold – «Gode vaner starter tidlig» – i samarbeid med Oppvekstprogrammet.

Barnehager er også med på den kommunale satsingen med å bli en trafikksikker kommune.

Kommunale barnehager bidrar til god samhandling innenfor kommune og med andre. Det er inngått avtaler med grunnskoler, videregående skoler, universitet og andre om praksis innenfor barnehage. Barnehagene stiller 30 plasser til disposisjon for Ungdomskontakten og sommerjobb for ungdom. Det er nå på trappene med en fast praksisavtale mellom NAV og barnehager.

3.1.2 Skole og SFO

Innenfor skole og SFO er det mer utfordrende å levere tjenester som fullt ut er i samsvar med vedtatte planer og mål. Dette har sammenheng med utfordringer som vil beskrives i tilknytning til økonomi. Også i skole og SFO er det fokus på å levere så god kvalitet som mulig, men handlingsrommet er fremdeles marginalt.

Skolene har inneværende år følgende satsinger:

- De utrolige årene
- SOL
- Ungt entreprenørskap – «Læring av næring» i samarbeid med Oppvekstprogrammet.
- Vurdering for læring
- Ungdomstrinn i utvikling
- Midt-Norsk Realfag og Teknologisenter
- Skolene som lærende organisasjoner

Skolene er også med på den kommunale satsingen med å bli en trafiksikker kommune.

3.1.3 Ressursenter oppvekst (ROS)

For ROS er situasjonen litt mer sammensatt. Helsestasjonen leverer gode tjenester til spe- og småbarnskontrollen, men har utfordringer i forbindelse med oppfølging av nyfødte og i skolehelsetjenesten. Dette har sammenheng med økonomiske rammebetingelser. I barnevernet jobbes det målbevisst med organisasjonsutvikling og kvalitetsforbedring, og tjenesten er nå organisert i tre team. Barnevernet er en motorkommune i «Mitt liv» - arbeidet, og har fortsatt sitt fokus på å produsere flere og nye tjenester for å unngå å måtte kjøpe eksterne tjenester. Ny metodikk kalt Flipover, er tatt i bruk i arbeidet med ungdom. Det kontinuerlige forbedringsarbeidet har resultert i at tjenesten har blitt styrket med 50% stilling fra Fylkesmannen. PPT har ikke innfridd sine egne mål om ønsket reduksjon i saksbehandlingstid, men er i en prosess hvor det jobbes med å utarbeide forbedrede strukturer i rutiner og utredningsprosesser. PPT har deltatt på videreutdanning i organisasjon- og endringsarbeid denne våren. Møllegata voksenopplæring har hatt økning i elevtallet til over 100 elever. Dette har medført økning i antall klasser og ansatte. Det jobbes målrettet med å få så mange som mulig av disse elevene ut i praksis, enten i språkpraksis eller arbeidspraksis. Frisklivssentralen opplever en markant økning i antall henviste, og spesielt KiB (Kurs i mestring av Belastning) og Bra Mat-kurs etterspørres i større grad.

3.2 Helse

3.2.1 Institusjonstjenesten

Reduksjon av 14 institusjonsplasser og 13,1 årsverk på Ørmelen bo og helsetun (ØBH) er gjennomført som planlagt i perioden. Prosessen med flytting av de 14 institusjonsbeboerne fra ØBH til Verdal bo og helsetun (VBH) har forløpt som planlagt, og er gjennomført i samarbeid med brukere og pårørende. Det er inngått endringsavtaler med ansatte som har hatt sitt arbeidssted i avdelingen, i samarbeid med

ansatte og tillitsvalgte slik lov og avtaleverk regulerer. Nedbemanningsprosessen har resultert i en reduksjon på 0,1 mill kr første tertial.

Kommunestyret har vedtatt bygging av 43 omsorgsboliger, og prosjektering av boligene er i startfasen ved utgangen av dette tertialet.

2 kommunale akutte døgnplasser er flyttet fra VBH til ØBH fra årsskiftet, og er samlokalisert med lindrende behandlingsplasser. Realiseringen av samlokaliseringen av 9 korttidsplasser på VBH er under planlegging.

3.2.2 Hjemmetjenesten

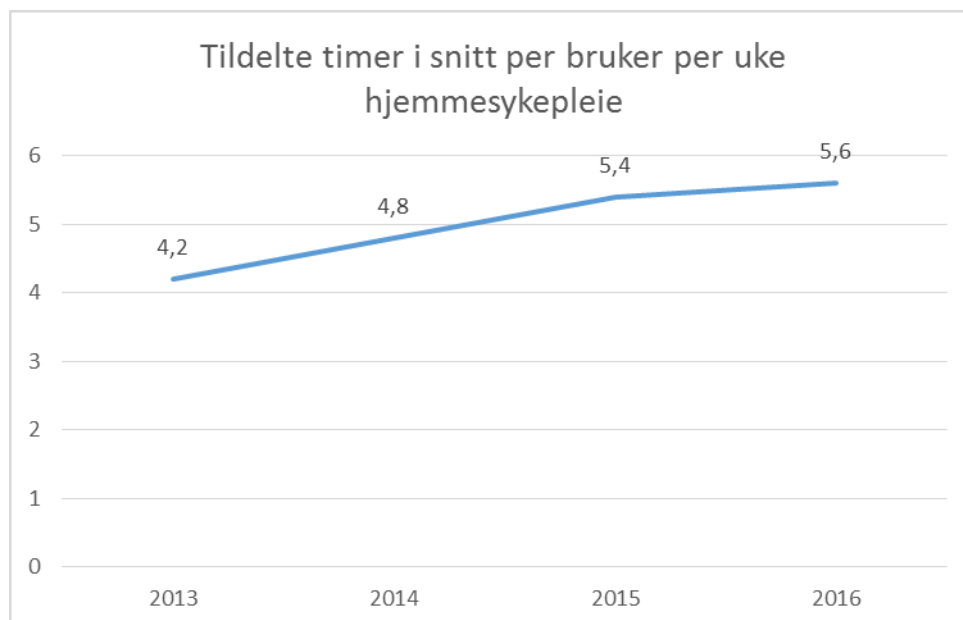
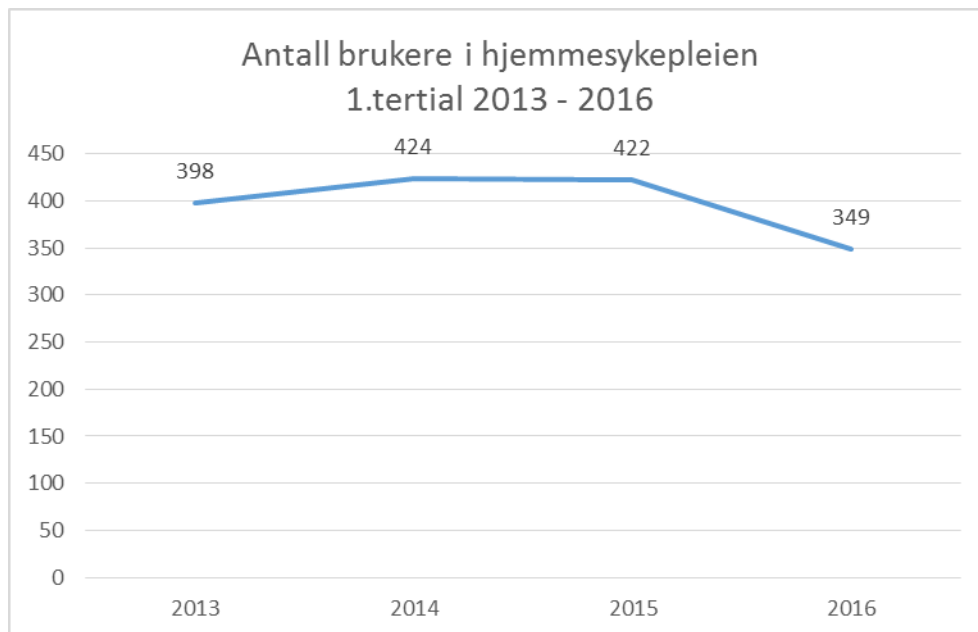
Opprettelse av midlertidige omsorgsboliger med tjenester fra hjemmetjenesten i Lensevegen er ikke realisert. Brannteknisk vurdering av boligene viste behov for bygningsmessige endringer for å få godkjenning som omsorgsboliger. Behovet for slike omsorgsboliger har i tillegg vist seg å ikke være tilstede i det omfang som det var lagt opp til. På bakgrunn av dette ble planene forkastet. Det står per tiden ledige omsorgsboliger i Vuku.

Helhetlige pasientforløp i hjemmet er et innovasjonsprosjekt Verdal kommune samarbeider med kommunene Stjørdal og Namsos om, og forprosjektet er gjennomført som planlagt i perioden. Det er søkt Fylkesmannen om nye innovasjonsmidler til prosjektet, og kommunene forventer svar i løpet av første halvdel av juni d.å.

Implementering av multidose går som planlagt i alle avdelinger. Det er et omfattende utviklingsarbeid, og full effekt av tiltaket ved årsskiftet.

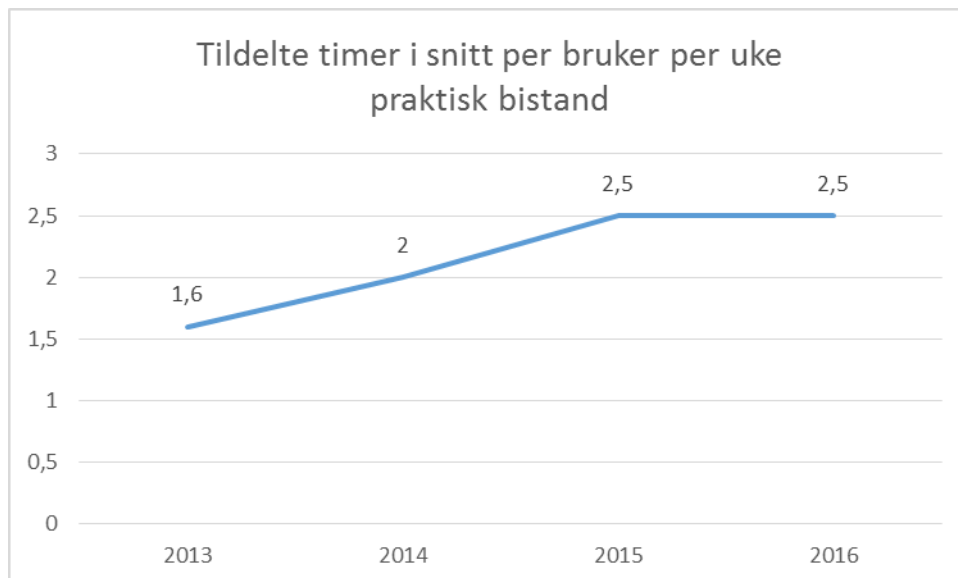
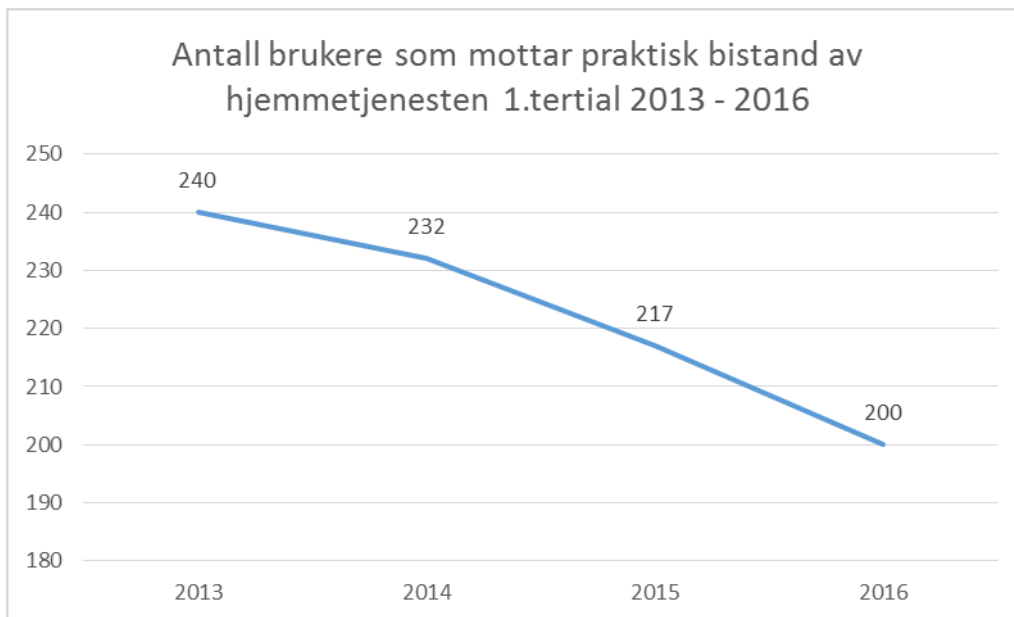
Hjemmetjenestene har en nedgang i antall brukere første tertial 2016 sammenlignet med 2015, 2014 og 2013. Tabellen for tildelt hjemmesykepleie omfatter hjemmesykepleietjenester for brukere i hjemmetjenesten og bo- og dagtilbudstjenesten.

Utviklingen i hjemmesykepleien viser at det er en nedgang på 73 brukere i første tertial sammenlignet med 2015. Det har i samme tidsperiode i snitt vært en økning i antall timer per uke per bruker med 1,4 timer. Dette er en indikasjon på at tjenestetilbudet er i ferd med å tilpasses brukere som har mer omfattende behov for helsehjelp enn tidligere. Dette er en ønsket utvikling. Helsehjelp som tidligere ble gitt i institusjon (både i 1. linje- og 2.linjetjenesten), løses i større grad i heimen til brukerne i dag.

Når det gjelder **praktisk bistand** (hjemmehjelp) er utviklingen den samme som i hjemmesykepleien. Antall brukere går ned i perioden, mens tildelte timer i snitt har gått opp med 54 minutter per bruker.

I hjemmetjenesten er utviklingsbehovet stort med tanke på at brukernes behov for helsehjelp har endret seg vesentlig som følge av endret oppgave- og ansvarsfordeling mellom spesialisthelsetjenesten og primærhelsetjenesten. Flere skal få tilrettelagt for helsehjelp i heimen sin, jamfør Meld.St. 26 «Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet» og Meld.St.29 «Morgendagens omsorg». Hjemmetjenesten i Verdal er i ferd å dreie tjenestetilbudet slik at det er i samsvar med statens føringer.

Denne oversikten viser en effekt av endring i tildelingspraksis som følge av mer enhetlig saksbehandlingspraksis. Alle virksomhetsområder har gjennomgang av og vurderer om det foreligger et behov for (rettskrav) på helse- og/eller omsorgstjenester som følge av om lovens vilkårsbestemmelser er oppfylt. Denne vurderingen skal ta stilling til om:

- Vilkårene for å ha rett til tjenester er oppfylt eller ikke
- Hva som eventuelt skal tildeles av tiltak/tjenester for å dekke det konkrete individuelle behov

Et sentralt element i helse- og omsorgstjenesteloven og pasient- og brukerrettighetsloven, er den faglige skjønnsvurderingen av hva som er nødvendig helsehjelp. Disse vurderingene vil i enkelte tilfeller også innebære faglig vurdering av ulike brukeres behov opp mot hverandre i forhold til kommunens tilgjengelige ressurser.

Hjemmetjenesten sitt fokus på hjelp til mestring fører til endring av tildelingspraksis slik at det i større grad tildeles hjelp til å mestre oppgaver gjennom støtte og opplæringstiltak. Rehabiliteringstjenesten tilbyr intensive gruppetilbud med fokus på bedret funksjon for den enkelte og er en viktig del av denne utviklingen. Samlet bidrar dette til å frigjøre ressurser i hjemmetjenesten. Samtidig er behovet for kompetente medarbeidere i hjemmetjenesten økende. Flere får f.eks. helsehjelp i livets slutfase i eget hjem, og behovet for kompetanse i lindrende behandling har økt som følge av dette.

Velferdsteknologi som en del av tjenestetilbudet i hjemmetjenesten er under planlegging. Det samarbeides med Levanger kommune og kommunene i Værnesregionen i det videre arbeidet med anskaffelse og drift av velferdsteknologiske løsninger.

3.2.3 Bo- og dagtilbudtjenesten

Samorganisering av dag-, mestrings- og læringstilbud er i gang. Første del av prosessen er å etablere Tunmodellen slik den er beskrevet i PS 67/15. Dagtilbudene skal koordineres i «Tunet», og lokaliseres på Stekke som i dag består av Kontakten og Stekke kafe. Realiseringen av dette skjer når Ungdommens Hus er ferdig i september 2016.

Veslefrikk bofellesskap ble åpnet 25.01.16, og er inne i sitt første driftsår. Etablering av nye deltjenester er krevende, særlig med tanke på at kulturer skal endres og nye samhandlingsmønstre skal bygges.

Reinsholm bofellesskap er 3 leiligheter ombygd og tilpasset brukere som har behov for slik bolig. Det er tilsatt miljøterapeuter tilsvarende 9,2 årsverk. Beboere flyttes inn i løpet av perioden mai – august. Det er etablert samarbeid om tiltaket med Helse Nord-Trøndelag, Psykiatrisk klinikk, Levanger. Etablering av tiltaket er i samsvar med endret oppgave- og ansvarsfordeling mellom spesialist- og primærhelsetjenesten som følge av Meld.St. 47 Samhandlingsreformen og Opptappingsplanen på rus- og psykiatrifeltet som kommer i 2016. I Verdal er det stort behov for tiltaket. Ved kartlegging av brukere med alvorlige og langvarige problemer/lidelser er det per mars 2016 registrert 99 brukere med behov for et omfattende og samordnet tjenestetilbud.

Opprustning av kontor og møterom pågår som planlagt.

3.2.4 NAV

Aktivitetsplikt og økonomisk sosialhjelp

Det pågår arbeid for å oppfylle aktivitetskravet som trer i kraft 01.07.16 knyttet til økonomisk sosialhjelp internt i kommunen og eksternt opp mot privat næringsliv, hvor målet er arbeidsretting av tiltak og virkemidler. Regjeringen bebuder å fremme nytt lovforslag om at aktivitetsplikten skal gjelde for aldersgruppen 30 år og yngre. Det er denne gruppen som vil ha størst effekt av aktivitetsplikten. Samtidig skal kommunene kompenseres for eventuelle merutgifter arbeidsrettingen i tjenestetilbudet medfører. Dette kommer i Statsbudsjettet 2017.

NAV praktiserer individuelle aktivitetskrav, noe som særlig har hatt effekt i forhold til de yngste søkerne av økonomisk sosialhjelp. Av den grunn er det svært få unge under 21 år som mottar økonomisk sosialhjelp. Det utarbeides helhetlige planer rundt den enkelte bruker, og det jobbes aktivt med å få på plass tiltak hvor samhandling med andre tjenester i kommunen og i spesialisthelsetjenesten.

I siste halvdel av første tertial er antallet brukere som søker økonomisk sosialhjelp økt. Økningen omfatter:

- Eldre over 60 år søker bistand i forbindelse med håndtering av egen gjeld. Totalt har NAV 180 brukere hvor alle har store utfordringer med egen gjeld. Av disse styrer NAV økonomi og utbetalinger til 30 brukere. Behovet for slik styring er stort, og antallet brukere som ønsker/bør ha en slik tjeneste kunne lett ha vært doblet hvis NAV hadde hatt kapasitet til det.
- Voksne brukere med rus- og/eller psykiatriutfordringer hvor de statlige ytelsene er for lav i forhold til eget forbruk, er blitt mer framtrepende.
- Mottakere av den statlige ytelsen arbeidsavklaringspenger hvor maksimal stønadperiode er oppbrukt og hvor avklaringer i forhold til arbeid eller varig trygd ikke har vært mulig og fått gjennomført.
- Flyktninger som etter endt introduksjonsprogram ikke snakker godt nok norsk til at de kan få jobb eller annen arbeidsrettet opplæring.
- Den kommunale boligmassen som mange av NAV sine brukere er leietakere i, har et husleienivå som overstiger gjengs leie i forhold til boligmarkedet i Verdal. Husleieutgifter som overstiger Husbankens normer i forhold til bostøtte er en realitet. Mange brukere bor i kommunale boliger som de ikke vil ha mulighet til å forsvare når/dersom de kommer ut i ordinært arbeid.

Å få redusert utbetalingene på dette området er avhengig av at NAV internt har fokus på den enkeltes mulighet for egenmestring med tanke på bolig og arbeid som i større grad sikrer selvforsørgelse. NAV kan ikke løse oppgavene alene, og er for det første avhengig av samhandling med andre kommunale instanser for å sikre helhetlige tiltak som fremmer den enkeltes mulighet for selvforsørgelse. Statens satser for mennesker som mottar arbeidsavklaringspenger er lav, og fordrer i de fleste tilfeller

supplerende sosialhjelp for å ha et sted å bo og mat på bordet. Dette er et sosialpolitisk spørsmål og som må løses av andre enn NAV Verdal.

Når det gjelder dekning av tomgangsleie og reparasjoner av kommunale boliger tilhørende Verdal Boligselskap AS, er dette en kostnad kommunen har tatt på seg, og som skal dekkes av NAV.

NAV deltar i kartleggingsarbeidet som pågår opp mot Verdal boligselskap AS hvor det særlig ses på samhandlingsmodeller som understøtter bestiller/utfører rollene.

Forsterke organisasjonen med tanke på mottak av flere flyktninger

18 flyktninger er bosatt i løpet av 1. tertial. I tillegg er det gitt klarsignal til IMDI om bosetting av 9 personer innen utgangen av juni 2016. Totalt sett vil det da innen 1. halvår være bosatt 27 flyktninger i 2016.

Arbeidet med opprettelse av nytt virksomhetsområde Integrering og mangfold er under gjennomført, og NAV har bidratt i arbeidet med kartlegging av dagens arbeidsprosesser i bosetting av flyktninger.

3.3 Kultur og Teknisk drift.

Tjenestetilbudets nivå for begge virksomhetsområdene samsvarer med de forutsetningene som lå til grunn i budsjettet.

3.3.1 Kultur.

Bibliotek.

Utlånsaktiviteten på biblioteket er stabil, samme utlånstall som i 2015. Planlagte arrangement er gjennomført, i tillegg til flere som har dukket opp underveis. Stor aktivitet med arrangement har vært mulig bl.a. som følge av tilskudd fra Nasjonalbiblioteket. Ca. 600 personer har deltatt på ett eller flere arrangement de fire første månedene i år. I tillegg er det høytlesing i barnehager/skoler ved bokbussbesøk.

Temaplan for biblioteket er under utarbeidelse. Det er et mål å være ferdig i løpet av første halvår 2016.

Kulturskolen.

Denne våren er elevtallet på ca. 430. Noen elever deltar på to eller flere fag og teller dermed to ganger. Omtrent 10 deltar på kunstfag, ca. 100 på dans, et sekstitalls barn er i korpsprosjektet og resten fordeler seg på piano, gitar/bass, slagverk, orgel, sang og fiolin/cello.

Temaplan for kulturskolen er under utarbeidelse. Det er et mål å være ferdig i løpet av første halvår 2016.

Ungdommens kulturmonstring (UKM) ble gjennomført i mars. Det ble gjennomført 17 sceneinnslag og 26 kunstinnslag. Totalt deltok 47 ungdommer. I tillegg jobbet 15 ungdommer i «crew» og var delaktig i gjennomføringen av produksjonen.

Den kulturelle skolesekken (DKS) har denne våren fulgt planen. Det må framheves en produksjon med hiphop-gruppa Absence Crew, som befinner seg i norgestoppen innen sin genre. Kulturtjenesten tok initiativ til workshops for barn og unge med disse danserne. Erfaringen var så god at det er ønskelig å gjenta slike workshops når det kommer utøvere hit f.eks. i forbindelse med DKS. Dette vil være noe kulturskolen/kulturkontoret kan gjøre i samarbeid med Ungdommens Hus.

Kulturkontoret.

Kulturkontoret er tillagt et bredt ansvar på kulturområdet, og oppgavene som prioriteres kan fordeles på støtte-/veiledningsfunksjon i forhold til kulturlivet – spesielt frivillige organisasjoner, arrangement/kulturformidling, driftsfunksjon i forhold til en del tiltak, informasjon/representasjon eksternt og utvikling av nye tiltak og arenaer.

Sett i et folkehelseperspektiv har kulturkontoret lagt vekt på helsefremmende arbeid blant den eldre delen av befolkningen. Samarbeidsavtaler med seniororganisasjoner er virkemiddel i dette arbeidet, og tidligere inngåtte avtaler er fornyet. Arbeidet med etablering av møteforum med de organisasjonene det er inngått avtaler med er videreført i første tertial.

Kulturkontorets aktivitet har også vært preget av planlegging og gjennomføring av faste arrangement; 1 riksteaterforestilling, 8. mai og 17. mai.

Det jobbes videre med utredning av 300-årsmarkering i 2018 av karolinernes hærtog i Trøndelag.

Kulturkontoret er med i en rekke tverrfaglige samarbeidsprosjekt som går over tid. Ungdommens hus hvor det jobbes både med prosjektering av bygget og ansettelsesprosess for daglig leder, nytt teaterbygg i sentrum, forprosjekt «Nærlokalisering av Nord-Trøndelag Teater, Tindved kulturhage, HINT-Skuespillerutdanning og kulturavdelingen i Verdal kommune», utvikling av Moe-parken, forbedret skilting og tilrettelegging av kulturminner langs Jamtlandsvegen, prosjektering av friidrettsbane, sertifisering som Trafikksikker kommune.

Det er satt i gang arbeid med kartlegging og verdisetting av friluftsområder i Verdal både som grunnlag for utredningen om scooterløyper og for en temaplan for friluftsliv. Det tas sikte på å være ferdig med kartleggingen innen utgangen av året.

Med stillingen på kulturkontoret som har ansvar for idrett, fysisk aktivitet og folkehelse er det satt mer trykk på veiledning og bistand til frivillige både for utvikling av anlegg for idrett og ikke minst friluftsmål. Det kan nevnes «Ti på topp tilrettelagt» som er interkommunalt mellom Steinkjer, Inderøy, Levanger og Verdal med mennesker med nedsatt funksjonsevne som målgruppe, merking/skilting tursti Målsådal–Mokk–Skjækerdalen, Ti på topp, Kjentmannsmerket, forprosjekt

synliggjøring av samiske kulturminner. Dette er prosjekt som realiseres i et samarbeid mellom kommunen og frivillige aktører.

Stillingen bidrar også til økt aktivitet i utvikling/rehabilitering av idrettsanlegg. Det ble i år fremmet totalt 27 søknader om spillemidler med en total søknadssum på ca. 45 mill. kroner.

3.3.2 Teknisk drift.

Teknisk drift har stort sett utført driftstjenester i henhold til planlagt omfang og kvalitet. Drift av kommunens vann og avløpsanlegg har fungert uten de store overraskelser. Som vanlig har det vært noen vannledningsbrudd. Innenfor avløpssektoren har det ikke vært større skader.

Innenfor vegsektoren har forbruket vært på et forholdsvis normalt nivå, selv om forbruket nok er høyere enn de siste par årene. Dette på grunn av en forholdsvis normal snøvinter. For å holde inneværende års budsjett må det føres en restriktiv pengebruk resterende del av året.

Innenfor kommunale bygg er det knappe rammer til drift og vedlikehold. Vedlikeholdet er tilpasset de økonomiske rammer som er gitt. Dette medfører at en også resten av året må ha et restriktivt nivå vedrørende igangsetting av vedlikeholdsoppgaver på kommunale bygg slik at budsjetttrammene ikke overskrides.

3.4 Handlingsplan drift

Tiltakene er beskrevet i Økonomiplanen 2016-2019.

STRATEGIER OG TILTAK	Kostnad	Implementering og forventet effekt
PRIORITERTE TILTAK FRA ØKONOMIPLANEN 2016-2019		
Oppvekst		
Økte utgifter knyttet til fosterheimplasserte barn	0,5	Innført som forutsatt
Leie Vukuhallen, helårsvirkning	0,25	Innført som forutsatt
Helse og velferd		
Ressurskrevende tjenester i omsorgstjenesten	-1,1	
Kultur, næring, teknisk drift		
Egnede lokaler til kulturskoleundervisning, helårsvirkning	0,15	2016 er det første hele året kulturskolen disponerer hele speilsalen ved Tindved
NYE PRIORITERTE TILTAK		
Oppvekst		
Ekstra time naturfag 5.-7. klasse	0,3	Innført som forutsatt
Ekstra årsverk u-trinn, lærertetthet	3,35	Innført som forutsatt
Ekstra årsverk 1. - 4. trinn, lærertetthet	1,7	Innført som forutsatt
Utstyrsbua	0,53	Innført som forutsatt
Ungdomslos	0,6	Innført som forutsatt
Barnevernvakt	0,35	Innført som forutsatt
Ungdommens hus	0,6	Innført som forutsatt
Moderasjonsordninger barnehage	1,5	Denne posten vil ikke dekke reelle utgifter i 2016 jfr. kommentarer nedenfor.
Helse og velferd		
Innfasing adferdsteam (0,4 årsverk)	0,2	Innført som forutsatt
Innfasing kreftkoordinator (0,5 årsverk)	0,25	Innført som forutsatt
Innfasing øyeblikkelig hjelp døgntilbud	3,25	Innført som forutsatt
Innfasing miljøteam rusboliger	0,85	Innført som forutsatt
Dagtilbud hjemmeboende demente	0,5	Innført som forutsatt
Helårsvirkning Veslefrikk	6	Innført som forutsatt
Utviklingssenter for sykehjem	0,97	Innført som forutsatt
Avvikling av sykehjemsplasser	-4,5	Innført som forutsatt

4. STATUS ØKONOMISK DRIFT, UTVIKLING I UTGIFTER OG INNTEKTER

4.1 Oppsummering av økonomisk situasjon pr 30.04.2016

Budsjett 2016	Regnskap	Regnskap	Endring	Justert	Forbruk	Regnskap	Prognose	Avvik just.
Alle tall i 1000 kr	30.04.16	30.04.2015	2015-2016	budsjett	i %	2015	31.12.16	budsj og prognose
Skatt	-87 742	-84 294	3 448	-304 251	27,7	-280 360	-304 251	0
Inntektsutjevning	-10 335	-9 555	780	-84 880	12,2	-87 203	-84 880	0
Rammetilskudd mv.	-144 103	-142 071	2 032	-359 705	40,1	-359 585	-359 705	0
Sum skatt og rammetilskudd	-242 180	-235 920	-6 260	-748 836	32,3	-727 148	-748 836	0
Eiendomsskatt	-11 512	-11 231	281	-34 000	33,9	-31 158	-34 000	0
Kompensasjonstilskudd omsorgsboliger/skoler	-365	-375	-10	-3 700	9,9	-4 072	-3 700	0
Sum inntekter	-254 057	-247 526	-5 989	-786 536	32,3	-762 378	-786 536	0
Netto rentekostnader	7 758	10 574	-2 816	27 000	28,7	29 389	27 000	0
Avdragsutgifter	12 843	10 685	2 158	34 000	37,8	33 018	34 000	0
Kalkulatoriske avskrivninger og renter selvkostom	-4 349	-9 648	5 299	-13 047	33,3	13 213	-13 047	0
Netto kapitalutgifter	16 252	11 611	4 641	47 953	33,9	75 620	47 953	0
Avsetning til fond	908	0	-908	2 725	0,0	-	2 725	0
Ramme til fordeling	-236 897	-235 915	-2 256	-735 858	32,2	-686 758	-735 858	0
<i>Avsatt lønnsoppgjør 2015</i>	0	0	0	16 500	0,0	-	16 000	500
Støttefunksjoner	10 415	10 854	-439	30 560	34,1	9 325	30 560	0
110 Rådmannen	9 468	10 757	-1 289	25 561	37,0	38 060	25 561	0
180 Fellesområder	947	97	850	4 999	18,9	-28 735	4 999	0
Oppvekst	126 616	121 647	4 969	332 923	38,0	324 124	335 823	-2 900
126 Oppvekst felles	48 467	47 070	1 397	109 244	44,4	108 089	111 744	-2 500
127 Virksomhetsleder skole/SFO	62 959	60 171	2 788	176 291	35,7	175 974	176 691	-400
128 Virksomhetsleder barnehage	502	-402	904	1 215	41,3	-923	1 215	0
130 Ressurscenter oppvekst	14 688	14 808	-120	46 173	31,8	40 984	46 173	0
Helse og velferd	97 273	88 613	8 660	264 897	36,7	258 773	275 397	-10 500
135 NAV	8 773	9 187	-414	21 048	41,7	26 965	25 048	-4 000
150 Hjemmetjenesten	27 703	27 108	595	74 924	37,0	76 278	75 924	-1 000
153 Institusjonstjenesten	32 046	26 501	5 545	90 980	35,2	75 830	90 980	0
156 Bo- og dagtilbudstjenesten	28 751	25 817	2 934	77 945	36,9	79 700	83 445	-5 500
Kultur	6 403	5 428	975	18 210	35,2	17 211	18 210	0
125 Kultur	6 403	5 428	975	18 210	35,2	17 211	18 210	0
Anlegg, infrastruktur, samfunnsikkerhet og miljø	12 176	11 451	725	35 751	34,1	33 432	35 751	0
141 Teknisk drift, veg og vedlikehold	12 176	11 451	725	35 751	34,1	33 432	35 751	0
Fordelt ramme ISK	12 344	11 862	482	37 017	33,3	34 609	37 017	0
199 Innherred samkommune	12 344	11 862	482	37 017	33,3	34 609	37 017	0
Sum fordelt	265 227	249 855	15 372	735 858	211	677 474	748 758	-12 900
Resultat	28 330	13 940	13 116	0		-9 284	12 900	-12 900

Skatteinngangen for årets 4 første måneder er for Verdal kommunes del 5,6% høyere enn tilsvarende periode i fjor. Dette er som forventet, og både lokale og nasjonale prognoser tilsier ingen svikt verken på skatteinngang eller rammetilskudd. Imidlertid er dette forhold som i løpet av året kan endre seg, spesielt fordi høstmånedene påvirkes av likning/avregning for 2015 og av korrigert fordelingsoppgjør mellom skattekreditorene. Det forventes heller ingen vesentlige avvik innen finansområdene (renter/avdrag) eller eiendomsskatt.

De fleste virksomhetsområdene har god kontroll på driften og leverer regnskap i tråd med årsbudsjett.

Imidlertid er det enkelte virksomheter som varsler til dels store avvik.

Ved utgangen av 1. tertial viser prognosene pr 31.12 et merforbruk på i underkant av 13 millioner kroner, og fremkommer slik:

- Bo- og dagtilbudstjenesten - 5,5 mill. kr.
Merforbruket skyldes kjøp av tjenester og opprettelse av Reinsholm bofellesskap. For å redusere merforbruket er det søkt om tilskudd knyttet til ekstraordinære tiltak som følge av Opptrappingsplanen på rus og psykiatrifeltet. Effekten av dette er usikker. Øvrige avdelinger i bo- og dagtilbudstjenesten forsøker å redusere aktivitetsnivået for å bidra til å redusere merforbruket.
- Hjemmetjenesten - 1,0 mill. kr.
Dette skyldes overtallighet som følge av bortfall av tilskudd til ressurskrevende tjenester. Fokus på riktig nivå på tildeling av tjenester fortsetter, og det forventes at effekten av dette kan bidra til å redusere merforbruket.
- NAV - 4,0 mill. kr.
NAV varsler et merforbruk på 4,0 mill. kroner prognose viser at virksomhetsområdet går i balanse ved årets slutt. Dette med bakgrunn 1 mill. kr. i merforbruk på økonomisk sosialhjelp og 3 mill. kr. i overforbruk om det ikke skjer endringer i bruk av boligmassen tilhørende Verdal boligselskap AS. Det er iverksatt arbeid for å redusere kostnaden med tanke på bosetting av flyktninger.
- Virksomhetsleder skole/SFO - 0,4 mill. kr.
Utgifter til skoleskyss er forventet noe høyere enn budsjettet. Disse må dekkes av skolebudsjettene og vil medføre en ytterligere reduksjon i kvaliteten på tjenestene.
- Oppvekst felles - 2,5 mill. kr.
Det vært stor usikkerhet knyttet til det økonomiske omfanget av de to nye ordningene som ble innført i 2015 (redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid for 4- og 5-åringer). I forbindelse med budsjett for 2016 ble det forventet et omfang på ca 1,5 million. Anslag så langt viser at dette beløpet ikke vil holde, og det kan gå mot et overforbruk på inntil 2,5 millioner. Per dato ser det ut til at rammene til barnehagedrift ikke vil være tilstrekkelig, og det er ikke mulighet for å holde igjen midler fra ramme for spesialassistenter og spesialpedagogisk hjelp for å dekke overforbruket.
- Lønnsoppgjør + 0,5 mill. kr.
Rammene for årets lønnsoppgjør ble noe lavere enn forventet da budsjettet ble utarbeidet. Endelige tall er ikke klare før lokalt oppgjør er avsluttet høsten 2016 og beregninger er foretatt på individnivå. Rådmannen anslår på nåværende tidspunkt at den avsatte potten til lønnsoppjøret er mer enn tilstrekkelig til å dekke årets kostnader.

Rådmannen er bekymret over prognosene for de ovennevnte virksomhetene, og vil sammen med virksomhetslederne arbeide aktivt for å finne løsninger på de utfordringer man står ovenfor. Det er ikke akseptabelt å levere et regnskap i 2016 med et merforbruk på nærmere 13 millioner kroner. Dette vil medføre at mindreforbruk fra 2015 og siste rest av kommunens disposisjonsfond vil gå til dekning av kommunens merforbruk. Det er i 2016 budsjettet med en avsetning til disposisjonsfond på ca. 2,7 mill. kroner, dette er i utgangspunktet alt for lavt. En kommune som Verdal bør årlig ha et netto driftsresultat på rundt 15 - 20 millioner kroner, og et samlet disposisjonsfond på 40 – 50 millioner kroner.

4.2 Justeringsbehov

Rådmannen foreslår pr. i dag ingen justeringer av driftsbudsjettet, men presiserer nødvendigheten av at alle virksomhetsområder holder seg innenfor de tildelte budsjetttrammene.

Innenfor investeringsbudsjettet foreslås noen få endringer:

- Bofellesskap funksjonshemmede styrkes med 1,4 millioner kroner. Dette er rebevilgning av ubenyttede investeringsmidler fra 2015. Finansieres med økt låneopptak på 1,12 mill. kroner og økt momskompensasjon på kr. 0,28 mill. kroner.
- Friidrettsanlegg styrkes med 3,5 mill. kroner. Samlet kommunalt bidrag er 10 mill. kroner i henhold til egen rapport vedr. bygging av friidrettsanlegg. Opprinnelig budsjett inneholder kun nettobeløp på 6,5 mill. kroner. Av 10 mill. kroner finansieres 1,5 mill. med tippemidler og 2,0 mill. kroner med momskompensasjon. Økning på 3,5 mill. finansieres med økt låneopptak på 3,3 mill. kroner og 0,2 mill. i momskompensasjon.
- Nord-Trøndelag teater styrkes med 2,3 mill. kroner. Av dette er 1,3 mill. kroner rebevilgning av ubenyttede investeringsmidler fra 2015, mens 1,0 mill. kroner er knyttet til merkostnader i henhold til vedtatt reguleringsplan. Denne økte kostnaden medfører ikke at Verdal kommune ikke får dekket investeringen gjennom inngått leieavtale. Beløpet finansieres med økt låneopptak.
- Rådhuskvartalet styrkes med 1,8 mill. kroner. Dette er rebevilgning av ubenyttede investeringsmidler fra 2015. Finansieres med økt låneopptak på 1,44 mill. kroner og økt momskompensasjon på kr. 0,36 mill. kroner.

Samlet økes investeringsbudsjettet med kr. 9.000.000,-. Av dette finansieres kr. 840.000,- med økt momskompensasjon og kr. 8.160.000,- gjennom økt låneopptak.

4.3 Økonomisk drift pr sektor

4.3.1 Rådmann og fellesområder

Alle tall i 1000 kr	Regnskap 30.04.16	Regnskap 30.04.15	Endring 2015-2016	Justert budsjett	Forbruk i %	Regnskap 2015	Prognose 31.12.16	Avvik just. budsj og prognose
Rådmannen	9 468	10 757	-1 289	25 561	37,0	38 060	25 561	0
Fellesområder	947	97	850	4 999	18,9	-706 211	4 999	0
Støttefunksjoner	10 415	10 854	-439	30 560	34,1	-668 151	30 560	0

Rådmannen omfatter i tillegg til administrasjonen også politisk virksomhet, tillitsmannsordningen, ulike politiske råd, næringsarbeid og kirker.

Fellesområder består av forsikringer, diverse felleskostnader og kontingenter. Det store avviket fra regnskap 2015 til budsjett 2016 skyldes i hovedsak at finansposter og fellesinntekter som skatt og rammetilskudd er lagt på egne områder.

Virksomhetsområdet «Rådmannen» har ved utgangen av april i 2016 et forbruk på forventet nivå. Samlet forventes ikke vesentlige avvik fra vedtatt budsjett.

4.3.2 Oppvekst

Alle tall i 1000 kr	Regnskap 30.04.16	Regnskap 30.04.15	Endring 2015-2016	Justert budsjett	Forbruk i %	Regnskap 2015	Prognose 31.12.16	Avvik just. budsj og prognose
Oppvekst felles	48 467	47 070	1 397	109 244	44,4	108 089	111 744	-2 500
Virksomhetsleder skole/SFO	62 959	60 171	2 788	176 291	35,7	175 974	176 691	-400
Virksomhetsleder barnehage	502	-402	904	1 215	41,3	-923	1 215	0
Ressurscenter oppvekst	14 688	14 808	-120	46 173	31,8	40 984	46 173	0
Oppvekst	126 616	121 647	4 969	332 923	38,0	324 124	335 823	-2 900

Oppvekst felles omfatter midler til total barnehagedrift (kommunale og private). Som beskrevet i tidligere rapporteringer har det vært stor usikkerhet knyttet til det økonomiske omfanget av de to nye ordningene som ble innført i 2015 (reduert foreldrebetaling og gratis kjernetid for 4- og 5-åringer). I forbindelse med budsjett for 2016 ble det forventet et omfang på ca 1,5 million. Anslag så langt viser at dette beløpet ikke vil holde, og det kan gå mot et overforbruk på inntil 2,5 millioner. Per dato ser det ut til at rammene til barnehagedrift ikke vil være tilstrekkelig, og det er ikke mulighet for å holde igjen midler fra ramme for spesialassistenter og spesialpedagogisk hjelp for å dekke overforbruket.

For de kommunale barnehagene er det ingen vesentlige avvik fra periodiserte regnskapstall for perioden. Som tidligere nevnt er det pr. utgangen av første tertial 22 flere barn enn budsjettert som går i kommunale barnehager, og dette kompenseres fra barnehagemyndighet. Bemanning reguleres fortløpende ved oppgang eller nedgang i barnetall på den enkelte barnehage. Prognose pr. 31.12.16 er at det forventes balanse.

Skole/SFO har fortsatt utfordringer som følge av en nedgang i antall elever og en økning i antall klasser. Kommunen får stadig mindre inntekter på grunnskole da dette genereres av elevtallet, men må samtidig drive med flere klasser. Dette har sammenheng med en desentralisert skolestruktur. Fra skoleåret 14/15 til skoleåret 15/16 ble det totale elevtallet i Verdal redusert med 50 elever. Det samme året økte antall klasser med 3. I en kommune med en desentralisert skolestruktur vil derfor ikke en elevnedgang nødvendigvis føre til klassenedgang. Befolkningen flytter også på seg, og blir stadig mer sentralisert. Dette betyr at skoler som Verdalsøra barneskole, Verdalsøra Ungdomsskole, Ørmelen skole, Stiklestad skole og Vinne skole stadig må opprette nye klasser. Med stadig strammere budsjett medfører dette en mindre grad av voksentetthet, med de utfordringer som dette igjen vil medføre i forhold til å ha en robust grunnbemanning. Det er jobbet med å frigjøre ressurser fra spesialundervisning, og her er Verdal nå ned på nasjonalt snitt. En god del av disse frigjorte ressursene har blitt oppspist av behovet for nye klasser. I SFO er det også utfordrende å drive til selvkost. Dette har sammenheng med en desentralisert SFO-struktur, og vedtak om at funksjonshemmede elever skal ha gratis SFO-plass og at det skal være et tilbud for ungdommer (8.-10. trinn). Tilbudet 11. måned er også kostbart. Rådmannen skal lage en sak der kommunestyret tar stilling til kvalitetsplan, vedtekter, gratisordning og den 11. mnd i SFO. Et økende antall elever med minoritetsbakgrunn gir også utfordringer siden disse har rettigheter knyttet til morsmålsundervisning, norskopplæring med mer. De to mottaksskolen, Ørmelen og Verdalsøra U-skole opplever derfor et veldig press på sine tilgjengelige ressurser.

Utgifter til skoleskyss er forventet noe høyere enn budsjettet. Disse må dekkes av skolebudsjettene og vil medføre en ytterligere reduksjon i kvaliteten på tjenestene. Skoleåret 2016/2017 er det siste året Verdal kommune mottar ekstra støtte til økt voksentetthet i ungdomsskolen (ca. 3,5 mill/år), og det er høyst usikkert om ekstra statsstøtter til økt voksentetthet på 1.- 4. trinn (ca. 2,2 mill/år) vil vedvare. Når kommunen mister disse inntektene får grunnskolen i Verdal store økonomiske utfordringer, og må fjerne ca. 8 årsverk alene som følge av dette inntektsbortfallet.

For ROS rapporteres det at alle avdelingene vil klare seg innenfor sine budsjetttrammer dersom driften videreføres på dagens nivå. Det innebærer imidlertid at det ikke kan gjøres noe med å korte ned ventelistestatusen i PPT i løpet av 2016, og at det ikke blir rom for å gi det tidlige hjemmebesøket av jordmor og helsesøster som barselsretningslinjene forutsetter.

4.3.3 Helse og velferd

Alle tall i 1000 kr	Regnskap 30.04.16	Regnskap 30.04.15	Endring 2015- 2016	Justert budsjett	Forbruk i %	Regnskap 2015	Prognose 31.12.16	Avvik just. budsj og prognose
NAV	8 773	9 187	-414	21 048	41,7	26 965	25 048	-4 000
Hjemmetjenesten	27 703	27 108	595	74 924	37,0	76 278	75 924	-1 000
Institusjonstjenesten	32 046	26 501	5 545	90 980	35,2	75 830	90 980	0
Bo- og dagtilbudstjenesten	28 751	25 817	2 934	77 945	36,9	79 700	83 445	-5 500
Helse og velferd	97 273	88 613	8 660	264 897	36,7	258 773	275 397	-10 500

Samla prognose for helse og velferd er 10,5 mill kroner i merforbruk ved årets slutt.

Institusjonstjenesten prognose viser at virksomhetsområdet går i balanse ved årets slutt.

Hjemmetjenestens prognoser er merforbruk på ca 1 mill ved årets slutt. Dette skyldes overtallighet som følge av bortfall av tilskudd til ressurskrevende tjenester. Fokus på riktig nivå på tildeling av tjenester fortsetter, og det forventes at effekten av dette kan bidra til å redusere merforbruket.

Prognosen for bo- og dagtilbudstjenesten er et samlet merforbruk på ca 5,5 mill. Ut ifra det en kjenner til i dag vil virksomhetsområdet gå mot et merforbruk på størrelsesorden 5-6 millioner kroner ved årets slutt. Merforbruket skyldes kjøp av tjenester og opprettelse av Reinholm bofellesskap. For å redusere merforbruket er det søkt om tilskudd knyttet til ekstraordinære tiltak som følge av Opptrappingsplanen på rus og psykiatrifeltet. Øvrige avdelinger i bo- og dagtilbudstjenesten reduserer aktivitetsnivået for å bidra til å redusere merforbruket.

Prognosen for NAV er et samlet merforbruk på ca 4 mill kr ved årets slutt. Hvis trenden forsetter vedrørende utbetaling av økonomisk sosialhjelp, vil det kunne bli et merforbruk på dette området i størrelsesorden ca. 1 mill. for 2016. Tiltak for å redusere merforbruket henger nøye sammen med hvordan aktivitetsplikten løses, og at samarbeidet innad i helse og velferd sikrer større grad av samordning i tjenestetilbudet. Tildeling av boliger for vanskeligstilte og oppfølging i bolig er et eksempel på slik samordning.

Sosialpolitisk er det behov for å tydeliggjøre at statlige satser på f.eks. arbeidsavklaringspenger er så lav, at den enkelte har behov for å søke supplerende sosialhjelp for å mestre egen økonomi. Personer over 60 år som søker om økonomisk sosialhjelp på grunn av stor gjeldsbyrde, har ofte kommet i denne situasjonen som følge av at bankene har gitt avdragsfrihet på boliglån over flere år. Når de skal betale avdrag i tillegg til renter, er økningen så stor at de ikke greier å forsvare dette økonomisk.

Om det ikke skjer endringer i bruk av boligmassen tilhørende Verdal boligselskap AS, kan dette medføre en kostnad på ca. 3 mill kr for året 2016. Det er iverksatt arbeid for å redusere kostnaden med tanke på bosetting av flyktninger.

4.3.4 Kultur, anlegg, infrastruktur, samfunnssikkerhet og miljø

Alle tall i 1000 kr	Regnskap 30.04.16	Regnskap 30.04.15	Endring 2015- 2016	Justert budsj	Forbruk i %	Regnskap 2015	Prognose 31.12.16	Avvik just. budsj og prognose
Kultur	6 403	5 428	975	18 210	35,2	17 211	18 210	0
Teknisk drift, veg og vedlikehold	12 176	11 451	725	35 751	34,1	33 432	35 751	0
Sum kultur og teknisk	18 579	16 879	1 700	53 961	34,4	50 643	53 961	0

Kultur.

Kulturtjenestens aktivitet er i samsvar med de vedtatte økonomiske rammene. Ved utgangen av første tertial er det ingen faktorer som tilsier avvik i forhold til budsjettammen.

Teknisk drift.

Det er knappe rammer innenfor tjenesteområde Kommunale bygg og tjenesteområde Kommunale veger. Aktivitetsnivået er tilpasset de rammene som kommunestyret har lagt.

I 2016 har det vært en forholdsvis normal vinter på vegsektoren noe som nok medfører et lite overforbruk hittil i år. Dette må tas inn gjennom redusert sommervedlikehold.

For å holde seg innenfor de budsjetterte rammer for kommunale bygg kreves streng budsjettdisiplin samt at det ikke inntreffer mange uforutsette hendelser.

For de selvfinansierende tjenestene vann og avløp bemerkes følgende for 2016:

- Rentenivå er svært lavt.
- Forbruk innenfor vann og avløp er bortimot på budsjettert nivå.
- Gebyrene innenfor vann og avløp ble satt ned 5 % fra 2015 til 2016.
- TINE som er en storforbruker av vann har brukt litt mindre vann i 2016 i forhold til 2015. Dette medfører noe lavere inntekter enn foregående år.
- Det forventes bruk av avsatte bundne driftsfond for vann og avløp i 2016.

4.4 KOSTRA

Det er utarbeidet et eget vedlegg med foreløpige Kostra-tall for 2015 som følger saken.

5. STATUS FOR INVESTERINGER. IMPLEMENTERING AV STRATEGIER.

Tiltakene er beskrevet i Økonomiplanen 2016-2019.

Hovedoversikt investeringer 2016-2019	Kostnad	Status pr 1. tertial
IKT-utstyr kommuneorganisasjonen	4,8	Forventes gjennomført som planlagt.
IKT-utstyr i skoler og barnehager.	3,0	Forventes gjennomført som planlagt.
Mindre tiltak på skoler	2,0	Forventes gjennomført som planlagt.
Oppgradering skolebygg	18,0	Arbeidene er ute på anbud. Arbeidene ferdigstilt våren 2017.
Mindre tiltak barnehager	1,0	Forventes gjennomført som planlagt.
Vuku barnehage, nybygg	1,0	Forprosjekt høst 2016
Utstyr/inventar omsorg og velferd	0,5	Forventes gjennomført som planlagt.
Bofellesskap for funksjonshemmede	2,0	Nye omsorgsboliger Veslefrikk. 6 nye omsorgsboliger er ferdigstilt og tatt i bruk. Ny bru over Kvisla samt grøntarbeider utvendig er i slutfasen.
Brannsikring/nødstrøm bo- og helsetun	3,0	Arbeid igangsatt.
Velferdsteknologi Verdal bo og helsetun	0,5	
Bygging omsorgsboliger	1,0	Arbeid igangsatt. Konkurransen prosjektleder iverksatt.
Oppgradering omsorgsboliger Reinsholm	1,0	Arbeid pågår.
Oppgradering prost Brandts veg	1,0	Arbeidet er i gang.
Oppgradering Ringvegen nord	1,0	Arbeidet er i gang.
Oppgradering avlastningsboligen	2,0	Arbeid igangsatt.
Oppgradering 4 omsorgsboliger Vuku	0,5	Arbeid tilnærmet ferdig.
Indre skallsikring ØBH	1,7	Arbeid igangsatt.
Kommunale uteområder, idretts- og kulturanlegg	2,5	Arbeidet pågår, Vinne aktivitetspark.

Friidrettsanlegg	6,5	Detaljprosjektering av nytt friidrettsanlegg. Anbudsforespørsel vil bli utsendt før ferien. Planlegges oppstart og grunnarbeider til høsten med slutføring våren 2017.
Nord-Trøndelag teater	90,0	Prosjektet forventes ferdigstilt januar 2017.
Ungdommens hus - Voksenopplæring	20,0	Arbeidet er i full gang. Forventes å være ferdigstilt 1. september.
Sentrumsutvikling	7,0	Planlegging av området rundt teaterbygg er igangsatt.
Rådhuskvartalet - tilpasninger bygg	5,0	Gamle Herredshuset: 1 etasje er oppusset og tatt i bruk. Arbeidet med 2.etasje pågår. Forventet ferdigstilt i løpet av høsten.
ENØK-tiltak	0,5	Utfasing av oljekjeler pågår.
Holmen bro	0,2	Forprosjekt er under utarbeidelse.
Kommunale veger	4,0	I henhold til hovedplan veg.
Gang- og sykkelveger	5,0	I henhold til hovedplan veg, egen sak kommer.
Maskiner	0,3	I henhold til planer
Boligfelt Lysthaugen	4,0	Opparbeidelse boligfelt Lysthaugen: Anbudene har vært ute på anbud og forventes oppstartet i juli/august.
Tiltak hovedplan vannforsyning	10,0	Reservevannsledning mot Levanger: Arbeidene pågår for fullt og forventes ferdigstilt før ferien. Ny hovedvannledning Hammer – Lein. Anlegget er ferdigstilt og tatt i bruk. Detaljprosjektering inkl. utarbeidelse av anbudsdokumenter Fætta, Volhaugvegen og ny vannledning til Ulvilla pågår for fullt. Arbeidene forventes utsendt på anbud i løpet av sommeren
Utbedring kloakkanlegg sentrum	6,5	Volhaugen, er ute på anbud til ferien
Sanering av spredt avløp	5,5	Fætta, ute på anbud til ferien
Kirker og kirkegårder	1,5	Tilskudd skal utbetales.

6. FINANSFORVALTNING

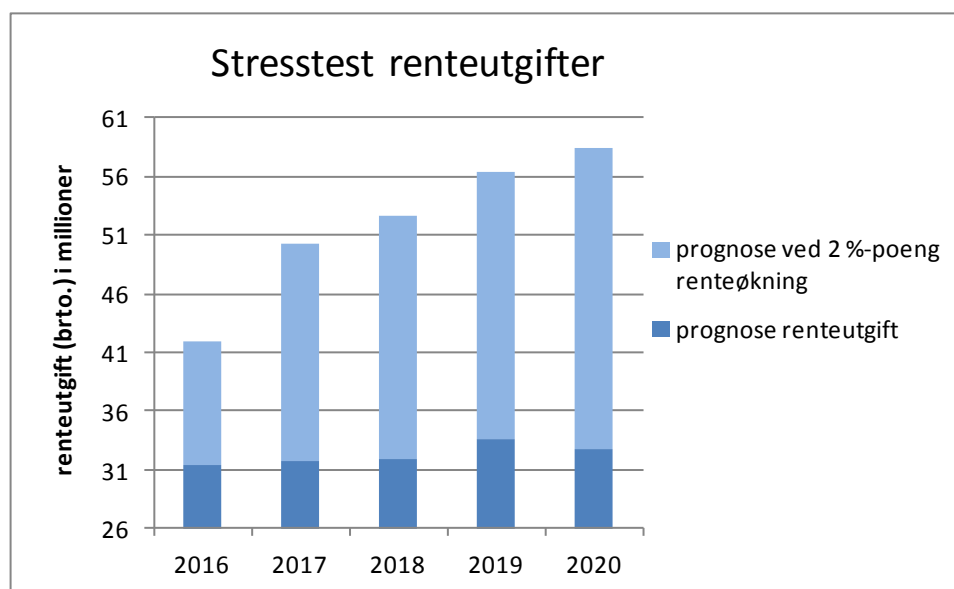
6.1 Sammendrag

Norges Bank senket styringsrenten, slik analytikerne forventet, ved fremleggelsen av PPR1 i mars. I tillegg la Sentralbanken frem en rentebane (forventning til fremtidig renteutvikling) som var lavere enn markedsaktørene forventet. Begrepet negative renter bringes også inn i vurderingene og drøftes. Bakgrunnen er den lave oljeprisen og følgeeffektene av denne på norsk økonomi. Oljerelatert næring sliter og sysselsettingen faller. Samtidig ser vi effekten av en svekket krone, som slår positivt ut for andre konkurranseutsatte næringer i vår åpne økonomi. Låneporteføljens samlede volum er på 1.113 millioner ved utløpet av 1. tertial. Långivere er Kommunalbanken og verdipapirmarkedet. Av samlet lånevolum er 31% sikret med fast rente. Rentesikringene er gjort mens rentenivået var høyere og dette bidrar til å prege gjennomsnittlig porteføljerente som er på 2,62%. Store deler av lånemassen er etablert med lang løpetid (75%), mens resten forfaller i 2016 og 2017 (25%). Kommunalbanken har i mars på nytt økt marginen på flytende lån med 0,15 prosentpoeng og dette utgjør mer enn fallet i fallet i den korte renten. Flytende rentekostnad blir med andre ord høyere i 2. kvartal enn i 1. kvartal selv om den korte renten har falt.

Hele rapporten kan leses som eget vedlegg til saken.

6.2 Stresstest renteutgifter

Nedenfor illustreres prognosen på kommunens brutto renteutgifter for økonomiplanperioden. I tillegg er det beregnet hvordan en umiddelbar renteoppgang på 2 prosentpoeng vil slå ut. En slik beregning kalles "stresstest" og har som formål å vise effekten av et markedssjokk.

6.3 Avviksanalyse låneporteføljen. Nøkkeltall.

Jf forskrift om kommuners finansforvaltning, vedtatt finansreglement og interne rutinebeskrivelser for finansområdet.

Rapport "Nå" : 30. april 2016
 Rapport "Forrige" : IMM mars 2016

Sammensetning av passiva:	Nå	Forrige		Krav/limit
Andel lån med fast rente:	31 %	31 %	Maksimum	80 %
Andel lån med flytende rente:	69 %	69 %	Maksimum	80 %
herav rentesikret for (resten av) 2016	0 %	0 %		
herav rentesikret for 2017	0 %	0 %		
Gjennomsnittlig durasjon (år)	1,10	1,19	Min.-/makskrav:	0-4 år
Porteføljens rentefølsomhet (%)	1,09	1,19		-
Lengste rentebinding (utløpsår)	2020	2020	Maksgrense	-
Andel største enkeltlån i porteføljen:	16 %	16 %	Maksimalgrense:	35 %
Gjennomsnittlig porteføljerente:	2,62 %	2,62 %		
Anslag renteutgift 2016 (mill. kroner)	31,4	30,75	Budsj. renteutg.	
Anslag renteutgift 2017 (mill. kroner)	31,69	29,68		
Innløsningsverdi passiva (i prosent). Negativ verdi kommer i tillegg til pari kurs, mens positiv verdi kommer til fradrag til pari kurs.	-4,00 %	-4,2		
Innløsningsverdi passiva (i mill kroner). Negativ verdi kommer i tillegg til pålydende gjeld, mens positiv verdi kommer til fradrag til pålydende gjeld	-43	-47		
Innløsningsverdi FRA-sikring (mill. kr)	0	0		
Lån som skal refinansieres innen 1 år (%)	9 %	9	Maksgrense	40 %

Kommentar til "vesentlige markedsendringer":

Kommunalbanken hevet på nytt marginen med 0,15 prosentpoeng i 1. tertial. Nå til 0,7%.

7. ORGANISASJONEN

7.1 Sykefravær

Enhet/område	1.tertial 2015	2. tertial 2015	3. tertial 2015	1. tertial 2016		
	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt	1-16 dager	>=17 dager
Rådmann	3,50 %	3,90 %	1,10 %	1,30 %	0,80 %	0,50 %
Kultur	2,70 %	0,60 %	1,90 %	2,10 %	1,20 %	0,90 %
Oppvekst felles	32,60 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Skole/sfo	6,40 %	3,40 %	6,10 %	6,90 %	1,90 %	5,00 %
Barnehager	10,70 %	5,30 %	8,00 %	9,90 %	4,00 %	5,90 %
Ressurssenter oppvekst	10,90 %	3,90 %	7,40 %	7,50 %	1,60 %	5,90 %
NAV	3,70 %	6,80 %	2,30 %	3,70 %	0,30 %	3,40 %
Teknisk drift	6,50 %	3,40 %	3,90 %	4,90 %	0,90 %	4,00 %
Hjemmetjenesten	13,50 %	9,50 %	10,90 %	8,50 %	2,50 %	6,00 %
Institusjonstjenesten	10,70 %	9,00 %	11,80 %	10,80 %	1,50 %	9,30 %
Bo – og dagtilbudstjenesten	10,30 %	8,40 %	10,20 %	9,20 %	2,20 %	7,00 %
Samlet	9,00 %	6,10 %	7,90 %	8,10 %	2,20 %	5,90 %

Oppvekst.

Det er stor forskjell på sykefraværstallene mellom barnehagene. Det jobbes kontinuerlig med å følge opp arbeidstakere og det tilrettelegges på arbeidsplasser så langt det lar seg gjøre. Tilrettelegging for arbeidstakere med helseplager foregår i utstrakt grad. Sykefraværet i barnehager er bekymringsfullt høyt, og har økt de senere år. I tillegg er ressurser til vikar redusert, slik at det ofte ikke settes inn vikar ved fravær. Det rapporteres fra barnehager at de er bekymret for kvalitet, sikkerhet og personalets helse. Styrere må ofte gå inn som vikar på avdeling. Dette medfører at de må prioritere bort administrative oppgaver m.m.

Det er også stor forskjell på sykefraværstallene mellom skolene. Vi kan ikke se noen klare årsaker til dette, men det følges opp av rektorene og virksomhetsleder. Sykefraværstallene er «normale» for skole/Sfo totalt sett, med et korttidsfravær på 1,9% og langtidsfravær på 5%. Det jobbes godt med tilrettelegging og oppfølging på enhetene, noe vi har hatt fokus på gjennom mange år.

Sykefraværet i ROS har gått mye ned fra 1. tertial 2015 til 1. tertial 2016, og det er positivt. Men på en enhet er sykefraværet så stort at det går utover de tjenestene vi leverer og dermed også brukerne våre. Det er ikke lett å skaffe kompetente vikarer, og dermed øker ventelister. Dette er en vond sirkel som vi foreløpig ikke har klart bryte.

Helse og velferd:

Sykefraværsoppfølging er intensivert i alle virksomhetsområder. Målet er å redusere sykefravær gjennom å utøve en tydelig arbeidsgiverrolle med tanke på hvilke krav og forventninger den enkelte har i utøvelsen av arbeidet den enkelte har arbeidsavtale om.

Sykefraværarbeid har fortsatt kontinuerlig fokus i enheten. Avdelingsledere har dette som regelmessig tema på personalmøtene, det jobbes med individuelle saker og det er regelmessige samarbeidsmøter med NAV lokalt og NAV Arbeidslivssenter på ledernivå. Fokus er også tatt inn i avdelingenes HMS-årsplan samt med ulike tema i samhandlingsavtale/årsplan med bedriftshelsetjenesten. Positivt at 1 tertial 2016 ligger under sammenlignbart tertial i 2015.

Hjemmetjenesten har i samarbeid med Personal og organisasjonsenheten, NAV og NAV Arbeidslivssenter et utviklingsarbeid på gang med fokus på langtidsfravær og arbeidsavklaringer. Flere ansatte er avklart, og har fått arbeidsoppgaver andre steder i kommunen.

Sykefraværarbeidet er kontinuerlig i fokus i avdelingene. Det jobbes tett opp imot NAV og arbeidslivssentret. Langtidsfraværet er høyt i enkelte avdelinger og det jobbes med individuelle saker hvor en ser det er behov for å avslutte arbeidsforholdet i Institusjonstjenesten. Avdelingene har egne HMS dager hvor blant annet nærversarbeid er tema.

På overordnet nivå for virksomhetsområdet helse og velferd er det behov for å arbeide med:

- endret fagsammensetning slik at kompetansen er i samsvar med befolkningens behov,
- rekruttering,
- større stillinger,
- innføring av årsturnus i avdelinger der behovet er 24/7/365
- forbedre og sikre større likhet i behandling av permisjonssøknader, i samarbeid med fagorganisasjonene.

Kultur, anlegg, infrastruktur, samfunnssikkerhet og miljø

Sykefraværet innenfor kulturområdet ligger stabilt lavt. Det er ikke iverksatt spesielle tiltak for å redusere sykefraværet/øke nærværet, men det holdes jevnt fokus i det daglige på å forebygge det som kan bli årsaker til fravær.

Sykefraværet innenfor teknisk drift ligger på et stabilt lavt nivå. Enheten vil følge opp de sjukmeldte i henhold til regelverk og IA-avtale.